

P o s u d e k

na rigorózní práci Mgr. Lenky H o u d k o v é napsanou na téma „Právní osoby v neziskovém sektoru“ (stran 133; připojen přehled použité literatury, jakož i příloha zvláštních práv církví a náboženských společností podle zákona č. 3/2002 Sb.).

Rigorózní práce se – kromě úvodu a závěru – skládá ze šesti kapitol. První z nich pojednává obecně o právnických osobách, o jejich právní podstatě a jejich jednotlivých druzích, zatímco následující části práce se zabývají již jednotlivými právními osobami, které působí v neziskovém sektoru (spolky, církvemi a náboženskými společnostmi, nadacemi a nadačními fondy, obecně prospěšnými společnostmi; v závěru své práce se rigorózní práce dotýká stručně i velmi aktuální otázky veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízení).

Celkově lze rigorózní práci charakterizovat jako dílo výborné úrovně. Obsah zpracování, systematika i způsob vyjadřování přesvědčují čtenáře v první řadě o tom, že se rigorózní práce důkladně seznámila s platnou pozitivněprávní úpravou (vzhledem k různým úpravám různých právnických osob poměrně rozsáhlou a hlavně roztržštěnou), s příslušnou odbornou literaturou (včetně konfrontace různých názorů k jednotlivým otázkám v literatuře řešených), jakož i ve vhodných souvislostech s judikaturou obecných soudů a Ústavního soudu České republiky.

Lze říci, že charakteristickým rysem předložené práce je seriózní, poctivý (místy až detailní) rozbor jednotlivých otázek úpravy různých právnických osob působících v neziskovém sektoru, ať již jde o spolky (s určitou opodstatněnou dávkou kritiky této právní úpravy), církvě a náboženské společnosti, nadace a nadační fondy, jakož i obecně prospěšné společnosti. Oceňuji, že rigorózní práce vedle již zmíněného důkladného rozboru jednotlivých otázek různých právnických osob zároveň neztrácí se zřetele souvislosti, které mezi nimi existují.

Na dvou důležitých místech rigorózní práce rigorózní práce výrazně

přesvědčuje o schopnosti samostatně, a místy invenčně, myslet, neváhá kriticky přistupovat k již existující literatuře a pokouší se hledat a nacházet své vlastní stanovisko. Těmito dvěma místy rigorózní práce jsou jednak výklady rigorózní o církvích a náboženských společnostech, jednak výklady rigorózní v závěru práce o neziskových zdravotnických zařízeních, jakož i o návrhu nově připravovaného občanského zákoníku. Výklady o první otázce mají náležitou úroveň teoretickou i praktickou (zvláště v této souvislosti oceňuji i velmi dobrou úroveň stylistickou). Tyto výklady vrcholí svědomitým rozбором nálezu Ústavního soudu České republiky, který se týká jednak zápisu církevní právnické osoby do rejstříku, jednak tím, co vše lze zahrnout pod pojem církevní právnická osoba a co zapsat do rejstříku. I když se rigorózní v těchto sporných otázkách nakonec po objektivně podaném rozboru ztotožňuje „spíše“ s postojem Ministerstva kultury ČR (s vyslovením přesvědčení, že tento její názor není zcela ojedinělý), v práci za tím účelem nechybí ani dílčí vlastní argumentace rigorózní.

Totéž, co bylo řečeno o církevních právnických osobách, platí i o závěru práce, kde se rigorózní zabývá stručnou charakteristikou zákona o veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízeních, a dále přihlíží k návrhu nového občanského zákoníku s jeho připravovanou úpravou právnických osob.

Pokud jde o první otázku, tj. o veřejná nezisková ústavní zdravotnická zařízení, rigorózní tento v práci zákon hodnotí střízlivě s jeho klady i zápory. Teprve praxe podle ní ukáže, jakým způsobem se tento zákon v různých souvislostech projeví a zda bude nakonec spojen s převahou pozitiv či naopak negativ.

I pokud jde o návrh nového občanského zákoníku s připravovanou úpravou právnických osob, rigorózní si i k tomuto dílu, které jak sama uvádí „některými

zatracovaný, jinými očekávaným s nadějí“, zachovává střízlivý přístup a pokouší se na něm objektivně hodnotit jeho přednosti i jeho zápory. Tak např. podle svých vlastních zkušeností z praxe za jednu z předností návrhu považuje zavedení statusu veřejné prospěšnosti; naproti tomu za nepovedenou považuje úpravu volného režimu vzniku spolků a zároveň registračního principu u pobočných spolků. V této souvislosti lze jen obecně dodat, že právě tato partie o právnických osobách, která má být jednou z klíčových partií celého návrhu nového občanského zákoníku, je pro občanský zákoník přespříliš podrobná a např. ve vztahu k ostatním ustanovením obecné části návrhu dosti disproportionální a nevyvážená. Po charakteristice obecných znaků právnických osob by mělo následovat jejich dělení podle kritéria společenství osob a společenství majetku, podle právnických osob soukromého a veřejného práva. Teprve následně by bylo třeba provést úpravu základních a relativně stabilních otázek postavení právnických osob (vznik, název, sídlo, úkony, odpovědnost, zánik). Podrobnou úpravu jakéhokoliv druhu právnické osoby by však již obecná část návrhu občanského zákoníku obsahovat neměla. Ta by měla být přenechána zvláštním úpravám. To je zvláště markantní u úpravy spolků a nadací, kterými se v rigorózní práci blíže zabývá i rigorózantka a kde navrhovaná úprava jde do značných podrobností až technicko-organizační povahy.

Celkově lze předloženou rigorózní práci hodnotit po všech stránkách, tj. po stránce obsahové, systematické i formální jako práci velmi uspokojivou, osvědčující samostatné a podnětné přístupy rigorózantky provázené vlastní argumentací. Práce odpovídá všem požadavkům kladeným příslušnými předpisy na rigorózní práce.

Proto ji také doporučuji k ústní obhajobě.

V Praze dne

Prof. JUDr. Jiří Švestka, DrSc.